

ΕΡΕΥΝΑ – ORIGINAL PAPER

Παράγοντες που οδηγούν σε απουσία των φοιτητών νοσηλευτικής του ΤΕΙ Αθήνας από τα μαθήματα

Καλογιάννη Αντωνία¹, Στεργιάννης Παντελής², Ίντας Γεώργιος³, Αργυρίου Γεώργιος⁴, Φασόη Γεωργία⁵, Καδδά Όλγα⁴, Καμπά Ευρυδίκη⁶, Κελέση Μάρθα⁵

1. Καθηγήτρια Εφαρμογών Νοσηλευτικής Α', ΤΕΙ Αθήνας
2. Νοσηλεύτρια MSc, PhD_(c) Νοσηλευτικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών
3. Νοσηλεύτρια MSc, PhD Νοσηλευτικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών
4. Νοσηλεύτρια MSc, PhD_(c) Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών
5. Επίκουρος Καθηγήτρια, Τμήματος Νοσηλευτικής Β', Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (Τ.Ε.Ι.) Αθήνας
6. Επίκουρος Καθηγήτρια, Τμήματος Νοσηλευτικής Α', Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (Τ.Ε.Ι.) Αθήνας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η βραχυπρόθεσμη απουσία των φοιτητών Νοσηλευτικής από τις σπουδές τους είναι ένα φαινόμενο που έχει απασχολήσει πολύ τους εκπαιδευτικούς. Η μη συμμετοχή των φοιτητών στα μαθήματα θεωρείται μία ευρεία απειλή για την εκπαίδευση. Οι απουσίες σχετίζονται με κακές ακαδημαϊκές επιδόσεις, αντιεπαγγελματικές συμπεριφορές και ανεπαρκής κοινωνικοποίηση.

Σκοπός: Η διερεύνηση των αιτιών για τις οποίες οι φοιτητές του τμήματος Νοσηλευτικής του Τ.Ε.Ι. Αθήνας δεν προσέρχονται στα μαθήματα.

Υλικό-Μέθοδος: Το πληθυσμό της μελέτης αποτέλεσαν 579 φοιτητές Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Αθήνας. Το 65,6% (N=380) φοιτούσαν στο τμήμα της Νοσηλευτικής Α' και το 34,4% (N=199) στο τμήμα της Νοσηλευτικής Β'. Για τη συλλογή των δεδομένων, η οποία διήρκεσε 12 μήνες, χρησιμοποιήθηκε ειδικό ερωτηματολόγιο. Για κάθε έτος χωριστικά έγινε μονομεταβλητή και πολυμεταβλητή λογαριθμιστική παλινδρόμηση με παράγοντες τις ερωτήσεις που διανεμήθηκαν. Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων έγινε με τη χρήση του στατιστικού προγράμματος SPSS ver. 16.

Αποτελέσματα: Η εργασία κατέχει σημαντικό ρόλο για την παρακολούθηση των μαθημάτων. Επηρεάζει περισσότερο εκείνους που δεν παρακολουθούν τα μαθήματα, $p < 0.001$. Οι φοιτητές του πρώτου έτους είχαν 1,1 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να παρακολουθούν περισσότερες εβδομάδες μαθήματα το χρόνο σε σχέση με τους άλλους (B:-0.143, P:0.001, OR:0.867, 95%OR:0.798-0.942) και 3,8 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να συναντήσουν έναν μη προσιτό καθηγητή σε σχέση με τους άλλους (B:-1.350, P: 0.003, OR: 0.259, 95%OR:0.106-0.635). Οι φοιτητές του τέταρτου έτους είχαν 2,2 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να απαντήσουν σε σχέση με

τους άλλους πως το ωράριο των μαθημάτων δεν ήταν εξυπηρετικό (B: 0.832, P: 0.024, OR: 2.298, 95% OR: 1.117-4.728).

Συμπεράσματα: Η επαγγελματική ενασχόληση αποτελεί τον κυριότερο παράγοντα μη παρακολούθησης των μαθημάτων από τους φοιτητές της Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Αθήνας. Οι κύριοι λόγοι απουσίας των μη εργαζόμενων φοιτητών από τις διαλέξεις είναι η μη μεταδοτικότητα του διδάσκοντα και το ότι εκείνος δεν είναι προσιτός.

Λέξεις κλειδιά: Νοσηλευτική, απουσία, παρακολούθηση, διαλέξεις, φοιτητές.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Αργυρίου Γιώργος,
Ερατούς 15, Π.Φάληρο, 17563,
E-mail: ageorge2000@yahoo.com

Factors that influence student's behaviour concerning lessons attendance in Nursing Department of Technological Institute of Athens

Kalogiani Antonia¹, Stergianis Pantelis², Intas George³, Argyriou George⁴, Fasoι Georgia⁵, Kadda Olga⁴, Kamba Evridiki⁶, Kelesi Martha⁵

1. Laboratory instructor, Nursing Department A', Technological Institute of Athens, Greece
2. RN, MSc, PhD_(c), Nursing School of Athens
3. RN, MSc, PhD, Nursing School of Athens
4. RN, MSc, PhD_(c), Medical School of Athens
5. Assistant Professor, Department of Nursing B', Technological Institute of Athens, Greece
6. Assistant Professor, Department of Nursing A', Technological Institute of Athens, Greece

ABSTRACT

The short-term absence of Nursing students from their studies is a phenomenon that has troubled teachers a lot. The lack of participation in courses is a widespread threat to education. Absences are often related to poor academic performance, unprofessional attitude and inadequate socialization.

Purpose: The investigation of the reasons why students of Nursing Department of Technological Institute of Athens do not attend classes.

Material-Method: The studied population consisted of 579 students of Nursing Institute of Athens. 65.6% (N = 380) were in the Nursing department A and 34.4% (N = 199) in department B. For data collection, which lasted 12 months, it was used a special designed questionnaire. For each year was

distributed separate univariate and multivariate logistic regression analysis. Data analysis was performed with the statistical package SPSS ver. 16.

Results: The occupational status has an important role in attendance. It affects more those who do not attend classes, $p < 0.001$. Students in first year of their studies were 1.154 times more likely to attend classes more weeks in a year compared to the others (B: -0.143, P: 0.001, OR: 0.867, 95%OR: 0.798-0.942) and 3.86 times more likely to criticize an inadequate professor in relation to the other (B: -1.350, P: 0.003, OR: 0.259, 95%OR: 0.106-0.635). The fourth year students were 2.29 times more likely to respond than others that the time courses were not helpful (B: 0.832, P: 0.024, OR: 2.298, 95%OR: 1.117-4.728).

Conclusions: The occupational status is the main reason for nursing students not to attend lectures. The main reasons of absence, concerning non-working students, from the lectures are the non-transmissibility of the teacher and the fact that he is not accessible.

Keywords: Nursing, absence, participating, lectures, students.

CORRESPONDING AUTHOR

Argyriou George,
Eratous 15, P.Faliro, P. C. 17563,
E-mail: ageorge2000@yahoo.com

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Υπάρχουν λίγες μόνο μελέτες¹⁻⁸ που έχουν ασχοληθεί με τη φύση του προβλήματος της απουσίας των φοιτητών από τα καθήκοντά τους και τις επιπτώσεις που υπάρχουν από αυτή την απουσία. Εξαιτίας όμως της διαφωνίας που υπάρχει σχετικά με τον ορισμό και τη μέτρηση της απουσίας και άλλων πολλών παραγόντων, η γενίκευση αυτών των μελετών είναι δύσκολη.

Η βραχυπρόθεσμη απουσία των φοιτητών νοσηλευτικής από τις σπουδές τους είναι ένα φαινόμενο που έχει απασχολήσει τους εκπαιδευτικούς, δεδομένου ότι τέτοιου είδους συμπεριφορά οδηγεί σε ανεπαρκή εκπαίδευση και μειωμένη ακαδημαϊκή

επίδοση. Επίσης, έχει επιπτώσεις και στους φοιτητές εκείνους που με συνέπεια παρακολουθούν τα μαθήματα (επανάληψη των μαθημάτων προς όφελος εκείνων που απουσίαζαν)^{1,3,6}.

Οι φοιτητές που απουσιάζουν συχνά δεν αντιλαμβάνονται ότι η τάξη είναι μια μικρή κοινότητα στην οποία ανήκουν και που όταν απουσιάζουν μειώνεται το ηθικό των καθηγητών. Στο φάσμα των αιτιών που οδηγούν τους φοιτητές στην απουσία από τα μαθήματα συγκαταλέγονται οι οικογενειακές και κοινωνικές υποχρεώσεις, οι επαγγελματικές υποχρεώσεις και η ασθένεια. Μερικοί από τους λόγους είναι απολύτως

έγκυροι και εμφανίζονται ως συνέπειες της ζωής. Ωστόσο, κάποιες φορές οι λόγοι είναι ασήμαντοι και διεγείρουν ερωτήματα όπως πόση αξία δίνουν τελικά οι φοιτητές στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες της σχολής που παρακολουθούν.⁹⁻¹⁰ Μόνο το 4% των απουσιών που κάνουν οι φοιτητές της νοσηλευτικής είναι μέσα σε αποδεκτά όρια^{5,9,10}.

Επιπλέον, υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της παρακολούθησης τόσο των θεωρητικών όσο και των κλινικών μαθημάτων με την επιτυχία των φοιτητών στις εξετάσεις^{11,12}. Για το λόγο αυτό πολλά ιδρύματα στο εξωτερικό ακολουθούν διάφορες τακτικές επιβολής στους φοιτητές παρακολούθησης των μαθημάτων¹³⁻¹⁶. Η τακτική αυτή όμως δεν είναι πάντοτε ορθή, γιατί σε πολλές περιπτώσεις δημιουργεί πολλά προβλήματα και φέρει αντίθετα αποτελέσματα από τα επιθυμητά.

Πολλοί καθηγητές είναι ενοχλημένοι με την αδικαιολόγητη απουσία των φοιτητών Νοσηλευτικής από τα μαθήματά τους, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε κλινικό επίπεδο. Η μη συμμετοχή των φοιτητών στα μαθήματα θεωρείται μία ευρεία απειλή για την εκπαίδευση^{12,17,18}. Οι απουσίες σχετίζονται με κακές Ακαδημαϊκές επιδόσεις, αντιεπαγγελματικές συμπεριφορές και ανεπαρκής κοινωνικοποίηση¹¹. Παρόλο που θα περίμενε κανείς, οι φοιτητές που απέχουν από τα μαθήματα να έχουν μειωμένες

επιδόσεις στις τελικές εξετάσεις, έχει αποδειχθεί σε μελέτες^{19,20} το αντίθετο.

ΣΚΟΠΟΣ

Ο σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των αιτιών για τις οποίες οι φοιτητές της Νοσηλευτικής του Τ.Ε.Ι. Αθήνας δεν προσέρχονται στα μαθήματα.

ΥΛΙΚΟ-ΜΕΘΟΔΟΣ

Το πληθυσμό της μελέτης αποτέλεσαν 579 φοιτητές Νοσηλευτικής του Τ.Ε.Ι. Αθήνας. Το 65,6% (N=380) φοιτούσαν στο τμήμα της Νοσηλευτικής Α' και το 34,4% (N=199) στο τμήμα της Νοσηλευτικής Β'. Η συλλογή του δείγματος πραγματοποιήθηκε κατά το έτος σπουδών 2009-2010 με ειδικό ερωτηματολόγιο που αξιολογούσε τους παράγοντες που επηρεάζουν την παρακολούθηση των μαθημάτων από τους φοιτητές. Το ερωτηματολόγιο συντάχθηκε από την ερευνητική ομάδα με βάση τη βιβλιογραφία. Στην μελέτη συμπεριλήφθηκαν φοιτητές από όλα τα εξάμηνα σπουδών.

Το ερωτηματολόγιο περιέχει 2 ερωτήσεις με τη μορφή κλίμακας Likert, 3 ερωτήσεις με μορφή ναι/όχι και 1 ερώτηση στην οποία οι ερωτηθέντες είχαν δικαίωμα επιλογής μεταξύ 10 απαντήσεων. Για την εγκυροποίηση του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκαν 79 σπουδαστές. Η αξιοπιστία εσωτερικής συνάφειας εκτιμήθηκε με το συντελεστή Cronbach και έλαβε τιμή μεταξύ 0,721-0,837. Ο έλεγχος αξιοπιστίας επαναληπτικών μετρήσεων ελέγχθηκε με τους συντελεστές

Pearson ή Spearman και βρέθηκε 0,725–0,894. Επίσης, υπολογίστηκε το ποσοστό των απαντήσεων που αφορούσαν το μέγιστο δυνατό βαθμό απουσίας των φοιτητών από τα μαθήματά τους και βρέθηκε να κυμαίνεται μεταξύ 4.5-37.6%.

Για την διερεύνηση συσχετίσεων μεταξύ των ανεξάρτητων (επεξηγηματικών) μεταβλητών και της μελετηθείσας παρουσίας στα μαθήματα, χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό κριτήριο Pearson's χ^2 . Το τελευταίο μέρος της ανάλυσης περιλαμβάνει τη συσχέτιση των ερωτήσεων αναφορικά με το αν η νοσηλευτική ήταν η πρώτη επιλογή των φοιτητών και με το αν παρακολουθούν θεωρητικά μαθήματα με τις υπόλοιπες ερωτήσεις. Επειδή οι εξαρτημένες μεταβλητές και στις δύο περιπτώσεις είναι κατηγορικές έγινε πρώτα μονομεταβλητή λογαριθμική παλινδρόμηση. Αποκλείστηκαν όσοι παράγοντες είχαν $p > 0.1$. Με τους υπόλοιπους παράγοντες ($p < 0.1$) πραγματοποιήθηκε πολυμεταβλητή λογαριθμική παλινδρόμηση. Από τα αποτελέσματα αυτής αξιολογήθηκαν όσοι παράγοντες είχαν $p < 0.05$. Οι σπουδαστές επίσης χωρίστηκαν σε τέσσερις κατηγορίες ανάλογα με το έτος σπουδών τους. Για κάθε έτος χωριστικά έγινε μονομεταβλητή και πολυμεταβλητή λογαριθμική παλινδρόμηση με παράγοντες τις ερωτήσεις που διανεμήθηκαν. Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων έγινε με τη χρήση του στατιστικού προγράμματος

SPSS for Windows (version 16) statistical software (SPSS Inc., Chicago, IL).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Από την περιγραφική ανάλυση των στοιχείων βρέθηκε ότι στο 52,5% (N=304) του δείγματος η σχολή της Νοσηλευτικής ήταν η πρώτη τους επιλογή. Το 63% (N=365) αναφέρει ότι παρακολουθεί τα θεωρητικά μαθήματα. Πιο συγκεκριμένα παρακολουθούν τα θεωρητικά μαθήματα $1,8 \pm 0,9$ ημέρες την εβδομάδα, αποτέλεσμα που προκύπτει μετά από σχετική ερώτηση που αναφέρει, πόσες ημέρες από τις τρεις την εβδομάδα παρακολουθούν τα μαθήματα. Σε αντίστοιχη ερώτηση που αφορά τις εβδομάδες παρακολούθησης εντός ενός εξαμήνου, φαίνεται ότι παρακολουθούν $6,69 \pm 3,9$ εβδομάδες από τις 12 που συμπεριλαμβάνει ένα σπουδαστικό εξάμηνο.

Οι λόγοι που επικαλέστηκαν οι φοιτητές ως αιτία της απουσίας τους από τις διαλέξεις παρουσιάζονται στον πίνακα 1.

Από το σύνολο του δείγματος 54,4% (N=315) πιστεύουν ότι από την μέχρι τώρα εμπειρία τους, η μη παρακολούθηση των θεωρητικών μαθημάτων τους δημιούργησε προβλήματα στις εξετάσεις (25,9%, N=150), στην κατανόηση άλλων μαθημάτων (9,8%, N=57) και στα δύο (7,6%, N=44).

Ο παράγοντας εργασία παίζει σημαντικά στατιστικά σημαντικότερο ρόλο στους φοιτητές που δεν παρακολουθούν τα

μαθήματα 75,7% (N=161) σε σχέση με εκείνους που τα παρακολουθούν 47,7% (N=174), $p < 0.001$.

Η μεταδοτικότητα του διδάσκοντα επηρεάζει περισσότερο εκείνους τους φοιτητές που παρακολουθούν τα θεωρητικά μαθήματα (24,9%, N=91) σε σχέση με εκείνους που δεν παρακολουθούν (14%, N=30), $p = 0.002$.

Το γεγονός ότι ο διδάσκων δεν είναι προσιτός στους φοιτητές αποτελεί λόγο μη παρακολούθησης των μαθημάτων σε ποσοστό 14,8% (N=54) στους φοιτητές που αναφέρουν ότι παρακολουθούν τα θεωρητικά μαθήματα, ενώ 8,4% (N=18) σε εκείνους που δηλώνουν ότι δεν παρακολουθούν τα θεωρητικά μαθήματα, $p = 0.025$.

Από τη λογαριθμιστική παλινδρόμηση προκύπτει ότι, οι φοιτητές εκείνοι που η Νοσηλευτική ήταν ή πρώτη τους επιλογή είχαν 5,5 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να τους ενδιαφέρει το αντικείμενο σε σχέση με εκείνους που είχαν επιλέξει κάτι άλλο ως πρώτη επιλογή (B: 1.717, P: 0.002, OR: 5.566, 95% OR: 1.870-16.573).

Οι φοιτητές που παρακολουθούσαν τα θεωρητικά μαθήματα είχαν 1,2 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να παρακολουθούν τα μαθήματα περισσότερες εβδομάδες το εξάμηνο σε σχέση με τους άλλους (B: 0.222, P: 0, OR: 1.248, 95%OR: 1.128-1.381).

Οι φοιτητές εκείνοι που εργάζονταν παράλληλα με τις σπουδές τους είχαν 2,4 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να μην

παρακολουθούν τα μαθήματα σε σχέση με εκείνους που δεν εργάζονταν (B: 0.897, P: 0.005, OR: 2.452, 95%OR: 1.310-4.589).

Οι φοιτητές του πρώτου έτους είχαν 1,1 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να παρακολουθούν περισσότερες εβδομάδες μαθήματα το χρόνο σε σχέση με τους άλλους (B: -0.143, P: 0.001, OR: 0.867, 95%OR: 0.798-0.942).

Οι φοιτητές του πρώτου έτους είχαν 3,8 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να συναντήσουν έναν μη προσιτό καθηγητή σε σχέση με τους άλλους (B: -1.350, P: 0.003, OR: 0.259, 95%OR: 0.106-0.635).

Οι φοιτητές του πρώτου έτους είχαν 2,4 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να αντιμετωπίσουν κάποιο πρόβλημα στις εξετάσεις ή στην κατανόηση άλλων μαθημάτων σε σχέση με τους σπουδαστές των άλλων ετών (B: 0.899, P: 0, OR: 2.457, 95%OR: 1.489-4.053).

Οι φοιτητές του δεύτερου έτους είχαν 1,3 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να παρακολουθούν περισσότερες εβδομάδες μαθήματα το χρόνο σε σχέση με τους άλλους (B: -0.145, P: 0, OR: 0.737, 95%OR: 0.698-0.997).

Οι φοιτητές του τρίτου έτους είχαν 2,86 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να απαντήσουν σε σχέση με τους άλλους πως το ωράριο των μαθημάτων δεν ήταν εξυπηρετικό. (B: -1.046, P: 0.003, OR: 0.351, 95%OR: 0.175-0.705).

Οι φοιτητές του τέταρτου έτους είχαν 2 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να παρακολουθούν περισσότερες εβδομάδες μαθήματα το χρόνο σε σχέση με τους άλλους (B: 0.204, P: 0, OR: 2.112, 95%OR: 2.498-1.579).

Οι φοιτητές του τέταρτου έτους είχαν 2,2 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να απαντήσουν σε σχέση με τους άλλους πως το ωράριο των μαθημάτων δεν ήταν εξυπηρετικό (B: 0.832, P: 0.024, OR: 2.298, 95%OR: 1.117-4.728).

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης η επαγγελματική ενασχόληση και η έλλειψη μεταδοτικότητας των διδασκόντων αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες για τους οποίους οι φοιτητές δεν παρακολουθούν τα μαθήματα της σχολής.

Σε συμφωνία με τα ευρήματα της μελέτης μας, ο Hughes (2005) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι παράγοντες που επηρεάζουν τους φοιτητές της Νοσηλευτικής κατά την διάρκεια των σπουδών τους να απουσιάζουν από τα μαθήματα είναι η εργασία, η ασθένεια, οι οικογενειακές υποχρεώσεις, καθώς και η απέχθεια ορισμένων διδακτικών θεμάτων¹⁷. Συμπερασματικά, η συγκεκριμένη μελέτη αναφέρει ότι θα πρέπει να υπάρξει αυτοκατευθυνόμενη μάθηση με την ενεργό συμμετοχή των φοιτητών και εκτός του

πανεπιστημίου, μείωση των ωρών θεωρητικών μαθημάτων ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους φοιτητές να προσαρμόσουν τις προσωπικές του ανάγκες και υποχρεώσεις και να διαθέσουν περισσότερο χρόνο για προσωπική μελέτη.

Μελέτη των Rassool et al. (2007) αναφέρει ότι ο τρόπος διδασκαλίας των καθηγητών και η προσέγγιση του μαθήματος έχει σοβαρές συνέπειες στην παρουσία των φοιτητών κατά την διαδικασία παράδοσης των μαθημάτων²¹. Ανάλογη μελέτη¹⁶ έδειξε πως υπάρχει άμεση σχέση με την μειωμένη παρουσία των φοιτητών στα μαθήματα και την παράλληλη εργασία. , κυρίως στον τομέα της υγείας ως βοηθοί νοσηλευτών, που πολλοί φοιτητές αναγκάζονται να κάνουν για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν οικονομικά στις κοινωνικές τους υποχρεώσεις ή ακόμη και στις σπουδές τους. Ο Hughes (2005) ανέφερε πως ένας λόγος μη παρακολούθησης των μαθημάτων είναι η μεροληψία για ορισμένους φοιτητές, όπου θεωρείται ηθικά και κοινωνικά απαράδεκτο με αποτέλεσμα να τους αποτρέπει να συμμετέχουν στις διαλέξεις.¹⁷

Οι Lipscomb et al.(2010) σε σχετική μελέτη που πραγματοποίησαν αναφέρουν ότι πρώτον η επιβολή υποχρεωτικής παρουσίας στα μαθήματα σπουδών είναι αντιπαιδαγωγικό μέσο. Δεύτερον, παρατηρεί ότι η παρουσία των φοιτητών στα μαθήματα αφορά κατά κύριο λόγο την επίτευξη ενός

καλού βαθμού. Κατά συνέπεια όπου η παρουσία χρειάζεται για την επίτευξη του βαθμού, πραγματοποιείτε²².

Η παρακολούθηση των θεωρητικών και πρακτικών μαθημάτων από τους φοιτητές είναι ένα μεγάλο πρόβλημα. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει μελέτη των Timmins et al. (2002). Ενώ, η μεγάλη πλειοψηφία των φοιτητών αναφέρει ότι θα πρέπει να παρακολουθούνται τα θεωρητικά μαθήματα, δεν παρατηρείται αντίστοιχη παρουσία. Τονίζεται η ανάπτυξη συστηματικών πολιτικών για την υποστήριξη της συστηματικής παρακολούθησης των μαθημάτων²³.

Σε μελέτη των Young et al. (2010) παρατηρήθηκε ότι το ποσοστό απουσίας των φοιτητών σε ενότητες μαθημάτων που η παρουσία είναι υποχρεωτική κυμαινόταν στο 20%. Το γεγονός αυτό είναι που προβλημάτισε τους καθηγητές του πανεπιστημίου και ενώ είχαν λάβει θετικές απόψεις για τα μαθήματα από τους φοιτητές που παρακολουθούσαν τα μαθήματα, αποφάσισαν και πραγματοποίησαν τηλεφωνική συνέντευξη όλων των φοιτητών. Συμπερασματικά προέκυψε μία σειρά ηθικών και μεθοδολογικών ζητημάτων που δυσκολεύουν όλους τους φοιτητές να παρακολουθήσουν αυτά τα μαθήματα²⁴.

Οι Mattick et al. (2007) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι σταδιακά μειώνεται η

παρακολούθηση των μαθημάτων όσο περνούν τα χρόνια σπουδών. Για το πρώτο έτος σπουδών η παρουσία των φοιτητών ήταν 87% ενώ για το δεύτερο έτος η παρουσία ήταν 78%. Κατά τους συγγραφείς η μελέτη αυτή επιβεβαιώνει την ανάγκη για συγκεκριμένη μεθοδολογία μάθησης σε κάθε έτος ξεχωριστά ώστε να συντηρείται το ενδιαφέρον των φοιτητών τόσο στα μεγαλύτερα έτη σπουδών όσο και στα μικρότερα²⁵.

Παράγοντες που σχετίζονται με κοινωνικές και οικογενειακές υποχρεώσεις θα μπορούσαν να ερμηνεύσουν τα ευρήματα της παρούσας μελέτης, αλλά και να τονίσουν τη διαφορετικότητά τους σε σχέση με τη διεθνή βιβλιογραφία. Ο Dhaliwal (2003) σε μελέτη του αναφέρει ότι η ασθένεια, οι οικογενειακές υποχρεώσεις, ο καθηγητής και η περίοδος του μαθήματος αποτελούν κατά το 62,6% τους ισχυρότερους λόγους της απουσίας των φοιτητών από τα μαθήματα. Στη συγκεκριμένη μελέτη προτείνεται να υπάρχει μία ομάδα ψυχολόγων που θα έχει σκοπό να στηρίξει τους φοιτητές αλλά και τις οικογένειες τους ώστε να αυξηθεί το ποσοστό της παρουσίας στα μαθήματα και κατά συνέπεια η αύξηση των επιδόσεων τους και της αυτοεκτίμησής τους²⁶.

Οι Timmins και Kaliszer (2002) σε μελέτη τους διερεύνησαν τα αίτια της απουσίας τριτοετών φοιτητών νοσηλευτικής από τις διαλέξεις. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως

1567 ημέρες χάθηκαν λόγω απουσιών από τα μαθήματα. Πραγματοποιήθηκαν απουσίες 3 ή 2 ημερών με την 1 ημέρα να υπερισχύει σε ποσοστό 73%. Οι κύριοι λόγοι που προβάλλονται για τις απουσίες είναι οι προσωπικές και κοινωνικές υποχρεώσεις και το άγχος τους, για την σταδιοδρομία και την επαγγελματική τους αποκατάσταση ως νοσηλευτές. Οι φοιτητές απουσιάζουν οικειοθελώς και οι περισσότερες απουσίες ήταν τις ημέρες Δευτέρα ή Παρασκευή. Οι αιτίες που αναφέρθηκαν ήταν κόπωση εξαιτίας της μη μεταδοτικότητας του καθηγητή, δυσαρέσκεια από τις διαλέξεις και οι επαγγελματικές υποχρεώσεις¹⁰.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί η έλλειψη μεταδοτικότητας του διδάσκοντα αποτελεί σημαντικό αποτέλεσμα της παρούσας μελέτης. Μελέτη των Billings-Gagliardi et al. (2007) αναφέρει ότι ο καθηγητής και ο τρόπος που πραγματοποιεί μια διάλεξη αποτελούν τον κυριότερο λόγο για την απόφαση των φοιτητών να παρακολουθήσουν ή όχι ένα μάθημα²⁷. Ο Stickney (2008) σε μελέτη που σκοπό είχε να εξετάσει την τριβή των φοιτητών κατά την διάρκεια σπουδών καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η λειτουργία των φοιτητών σε οργανωμένες ομάδες μειώνει την τριβή τους και την απουσία τους από τα μαθήματα. Προγράμματα διατήρησης για την μείωση της φθοράς οργανώνοντας και λειτουργώντας τους φοιτητές κατά ομάδες θα βοηθήσουν

στην παρουσία των φοιτητών και στο να κρατηθεί το ενδιαφέρον τους αμείωτο²⁸.

Ο τρόπος που θα γίνει το μάθημα από τον καθηγητή είναι τις πιο πολλές φορές αναποτελεσματικός, καθώς υπάρχει μεγάλος αριθμός φοιτητών, έλλειψη προσωπικού και μειωμένοι οικονομικοί πόροι (ακατάλληλες αίθουσες). Ωστόσο, αυτό δε σημαίνει ότι δεν υπάρχουν στρατηγικές που μπορεί να ακολουθήσουν και οι φοιτητές και οι καθηγητές για να γίνει το μάθημα πιο ενδιαφέρον. Η ευθύνη αυτή αφορά κυρίως τους καθηγητές. Η ενσωμάτωση πιο καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας κρίνεται αναγκαία και βοηθάει στο να επιλέγουν οι φοιτητές την τακτική παρακολούθηση των μαθημάτων. Στα παραπάνω συμπεράσματα κατέληξαν σε μελέτες τους οι Bowen et al.(2005)²⁹. Επίσης, την ανάγκη ειδικών προγραμμάτων με σκοπό την ενθάρρυνση της παρακολούθησης των μαθημάτων κατά την διάρκεια των σπουδών, αναδεικνύει και η μελέτη του Wells (2003)³⁰.

Ενώ υπάρχει η αντίληψη ότι η συμμετοχή στα μαθήματα είναι ένα ζήτημα που απασχολεί μόνο τους φοιτητές, οι τελευταίες μελέτες προτείνουν ότι και οι καθηγητές μπορούν να κάνουν σημαντικές ενέργειες για να ενθαρρύνουν τους φοιτητές να παρακολουθούν τα μαθήματα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η επαγγελματική ενασχόληση αποτελεί τον κυριότερο παράγοντα μη παρακολούθησης των μαθημάτων από τους φοιτητές της Νοσηλευτικής του Τ.Ε.Ι. Αθήνας. Σημαντικό ρόλο για την απουσία των φοιτητών, οι οποίοι δεν εργάζονται, από τα μαθήματά τους διαδραματίζει ο διδάσκων που δεν έχει μεταδοτικότητα και δεν είναι προσιτός στους μαθητές.

Η απουσία των φοιτητών από τα μαθήματα είναι ένα θέμα που μπορεί να επηρεάσει όχι μόνο τον ίδιο τον φοιτητή που απουσιάζει ή τις ακαδημαϊκές του επιδόσεις αλλά μπορεί, επίσης, να επηρεάσει και τον καθηγητή και τους υπόλοιπους φοιτητές που παρακολουθούν το μάθημα. Η κατανόηση των λόγων για τους οποίους απουσιάζουν οι φοιτητές μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς στο σχεδιασμό αποτελεσματικών παρεμβάσεων και την παροχή κινήτρων στους φοιτητές ώστε να ενθαρρύνετε η τακτική συμμετοχή τους στα μαθήματα της σχολής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Clark J M. A study of absenteeism among nurses. London, Royal College of Nursing, 1975.
2. McDonald H. Sickness rates: absent without leave. Why learner nurses take so much time off. Nursing Mirror. 1982;154(25):18-20.
3. Price KM. A study of short-term absence from work among a group of third year student nurses. Journal of Advanced Nursing. 1984; 9(5):493-503.
4. Davidhizar R, Guider E, Sevier J. Rates of absence among nurses. Hospital Topics. 1985;63(3):34-38.
5. Hoare C. 'Off Sick': an investigation into the absence behavior of nurses in training in a District School of Nursing. University of Surrey, 1985 unpublished Msc. Thesis.
6. Northcott N. Student stays away days. Senior Nurse. 1990; 10(8):20-22.
7. Burton R. Tackling staff absenteeism. Nursing Standard. 1992;7(2):37-40.
8. Koh L. Size is not everything student's absence registered. Nursing Times. 1998; 94(23):76-77.
9. Egan FM. An investigation of absenteeism among third year student nurses. University of Dublin Trinity College 2000, Unpublished M.Sc. dissertation.
10. Timmins F, Kaliszer M. Absenteeism among nursing student's ± fact or fiction. Journal of Nursing Management. 2002; 10(5):251-64.
11. Doyle L, O'Brien F, Timmins F, Tobin G, O'Rourke F, Doherty L. An evaluation of an attendance monitoring system for undergraduate nursing students. Nurse Education in Practice. 2008; 8(2) :129-139.
12. Newman-Ford L, Fitzgibbon K, Lloyd S, Thomas S, A large-scale investigation into the relationship between attendance and attainment: a study using an innovative, electronic attendance monitoring system. Studies in Higher Education. 2008; 33(6):699-717.

13. Heriot Watt University, Policy on Student Attendance. Online, 2007, Διαθέσιμο από : www.hw.ac.uk/registry/resources
14. Barrett R, Rainer A, Marczyk O. Managed learning environments and an attendance crisis, *The Electronic Journal of E-learning*. 2007; 5(1):1-10.
15. Sasrty T, Bekhradnia B. The Academic Experience of Students in English Universities. Online 2007, Διαθέσιμο από : Higher Educational Policy Institute, London, www.hepi.ac.uk
16. University of East London. The Assessment Policy, Online 2007, Διαθέσιμο από : www.uel.ac.uk/qa
17. Hughes S.J. Student attendance during college-based lectures: a pilot study. *Nursing Standard*. 2005; 19(47):41-49.
18. Rhodes S, Jinks A. Personal tutors views of their role with pre-registration nursing students: an exploratory study. *Nurse Education Today*. 2005; 25(5):390-397.
19. Andrietti V, D' Addazio R, Velasco Gomez. Class attendance and academic performance among Spanish Economics Students. <http://hdl.handle.net/10016/5230>. Available on Internet 17-09-2007.
20. Walbeek CV. Does lecture attendance matter? Some observations from a first-year economics course at the University of Cape Town. *South African Journal of Economics*. 2004; 72(4):861-883.
21. Rassool GH, Rawaf S. Learning style preferences of undergraduate nursing students. *Nursing Standard*. 2007;21(32):35-41.
22. Lipscomb M, Snelling PC. Student nurse absenteeism in higher education: An argument against enforced attendance. *Nurse Education Today*. 2010;30(6):573-8.
23. Timmins F, Kaliszer M. Attitudes to absenteeism among diploma nursing students in Ireland - an exploratory descriptive survey. *Nurse Education Today*. 2002; 22(7):578-88
24. Young P, Yates S, Rickaby C, Snelling P, Lipscomb M, Lockyer L. Researching student absence: methodological challenges and ethical issues. *Nurse Education Today*. 2010; 30(4):291-5.
25. Mattick K, Crocker G, Bligh J. Medical student attendance at non-compulsory lectures. *Health Sciences Education Theory Practice*. 2007; 12(2):201-10.
26. Dhaliwal U. Absenteeism and under-achievement in final year medical students. *National Medical Journal of India*. 2003; 16(1):34-7.
27. Billings-Gagliardi S, Mazor KM. Student decisions about lecture attendance: do electronic course materials matter? *Academic Medicine*. 2007;82(10):73-6.
28. Stickney MC. Factors affecting practical nursing student attrition. *Journal of Nursing Education*. 2008;47(9):422-5.
29. Bowen E, Price T, Lloyd S, Thomas S. Improving the quantity and quality of attendance data to enhance student retention. *Journal of Further and Higher Education*. 2005;29(4): 375-385.
30. Wells MI. An epidemiologic approach to addressing student attrition in nursing programs. *Journal of Professional Nursing*. 2003; 19(4):230-6.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1. Λόγοι απουσίας φοιτητών από τα μαθήματα.

ΑΙΤΙΑ	n/N (%)
Παράλληλη εργασία	336/579 (58)
Ακατάλληλο ωράριο μαθημάτων	198/579 (34,2)
Αδιάφορο αντικείμενο μαθήματος	23/579 (4)
Διδάσκων μη επιστημονικά καταρτισμένος	18/579 (3,1)
Διδάσκων δεν έχει μεταδοτικότητα	121/579 (20,9)
Διδάσκων δεν είναι προσιτός στους φοιτητές	72/579 (12,4)
Προβληματική συμπεριφορά του διδάσκοντα	38/579 (6,6)
Μέθοδοι διδασκαλίας και εποπτικά μέσα που χρησιμοποιεί ο καθηγητής δεν είναι αποτελεσματικά	42/579 (7,3)
Οι γνώσεις που θα αποκομίσουν από το μάθημα δεν θα βοηθήσουν στην επαγγελματική σταδιοδρομία	27/579 (4,7)
Ακατάλληλες περιβαλλοντικές συνθήκες στις αίθουσες/χώρους διδασκαλίας (κλιματισμός, φωτισμός, καθαριότητα, συνωστισμός)	73/579 (12,6)